Leidraad

Voor zorgverleners AZC bij een onbedoelde zwangerschap

Algemeen over zorg bij onbedoelde zwangerschap

- Houd rekening met culturele en religieuze gevoeligheden.
- Is er een zwangerschapstest gedaan?
- Is de zwangerschap gewenst of ongewenst?
- Is er sprake van seks tegen de wil?
- Is er sprake van mensenhandel?
- Geef aan dat er altijd een keuze is bij een onbedoelde zwangerschap.
- Zorg voor een betrouwbare termijnbepaling.
- Is er een partner? Spreek de vrouw apart bij twijfel over haar vrije wil.
- Is er kans op een soa?

Seks tegen de wil en/of mensenhandel

Gebruik bij elke vorm van huiselijk geweld en (kinder)mishandeling de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

Bij seks tegen de wil:

- Motiveer iemand om hier met het COA over te spreken, om zo tot een aangifte/bescherming van de persoon (verblijfplaats) te komen.
- Het GZA screent op soa's, bespreekt anticonceptie en biedt psychische ondersteuning.

Bij mensenhandel:

- Neem contact op met CoMensha, het landelijke coördinatiecentrum tegen mensenhandel.

Wens Uitdragen zwangerschap

Wens Pleegplaatsing

Wens Adoptie

Wens Afbreken zwangerschap

Wens pleegplaatsing

- Is de vrouw door omstandigheden (tijdelijk) niet in staat het kind zelf op te voeden? Dan is pleegzorg een mogelijkheid.
- → **De juridische band blijft intact.**
- De mogelijkheid van contact tussen alle personen blijft aanwezig.

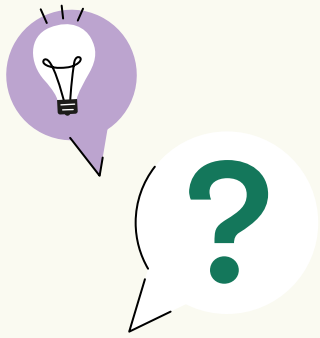

Wens uitdragen zwangerschap

- → **De vrouw besluit om zelf voor het kind te zorgen.**
- Check altijd of de vrouw zeker is van haar besluit en of dit besluit weloverwogen en vrijwillig is genomen.

Ambivalentie

- Veelal is er sprake van twijfel tussen zelf opvoeden, pleegplaatsing, adoptie en abortus. Bespreek de voor- en nadelen bij deze opties.
- De vrouw is zelf verantwoordelijk voor haar keus, zij beslist.
- Oefen geen druk of invloed uit op het keuzeproces van de vrouw, zet samen overwegingen op een rij, zonodig met de partner/verwekker of haar vertrouwenspersoon.
- Geef de vrouw de tijd, maak eventueel een vervolgafspraak.
- Is er meer hulp- of zorgverlening nodig? Verwijzing via regionale sociale kaart.
- Heeft een vrouw behoefte aan een gesprek met een keuzehulpverlener bij blijvende ambivalentie? Ga naar www.infopuntonbedoeldzwanger.nl of bel 0800-6160.
- Verwijzen naar informatiekaarten in verschillende talen.

Wens adoptie

- Is zelf zorgen voor het kind of abortus geen optie (meer)? Dan kan de vrouw overwegen haar kind af te staan ter adoptie.
- → **Het kind krijgt een nieuw, permanent thuis.**
- → **Alle juridische banden tussen het kind en ouders worden doorgesneden.**
- Er is geen zeggenschap meer over het kind en het krijgt de achternaam van adoptieouders.

Wens afbreken zwangerschap

→ De vrouw besluit de zwangerschap voortijdig af te breken.

- Check altijd of de vrouw zeker is van haar besluit en of dit besluit weloverwogen en vrijwillig is genomen.
- Bespreek de mogelijkheden tot een zwangerschapsafbreking, waaronder de verschillende methoden (medicamenteus/vacuümaspiratie/dilatatie & evacuatie).

Zwangerschapsafbreking

Zwangerschap tot 9 weken
Verwijs de vrouw door naar een huisarts, abortusarts of gynaecoloog.

Zwangerschap vanaf 9 weken tot 22 weken
Verwijs de vrouw door naar een abortuskliniek of gynaecoloog.

Vermeld bij overdracht de eerste dag van de laatste menstruatie en andere relevante informatie. Vraag hiervoor altijd toestemming aan de vrouw.

Nazorg bij zwangerschapsafbreking

Aandachtspunten nacontrole:

- Zijn er lichamelijke klachten? Vaginaal bloedverlies?
- Is er na 4 weken een zwangerschapstest gedaan?
- Hoe heeft de vrouw de overtijdbehandeling of zwangerschapsafbreking ervaren?

→ Maak een vervolgafspraak voor nazorg met de vrouw uiterlijk drie maanden na de zwangerschapsafbreking.

Aandachtspunten (psychosociale) nazorg:

- Hoe kijkt de vrouw terug op haar besluit?
- Geef ruimte om de ervaring met de zwangerschaps-afbreking te bespreken.
- Indien er sprake is van (psychosociale) problemen na gemaakte keuze: verwijs naar Fiom.nl, psychosociale zorgverlening en/of infopuntonbedoeldzwanger.nl.

→ Bespreek anticonceptie zo spoedig mogelijk na afbreking. Zie NHG Standaard Anticonceptie. Overweeg ook langer werkende anticonceptie. Verwijs eventueel door naar Nu Niet Zwanger (NNZ).

→ <u>Zorg voor overdracht bij transfer naar ander centrum</u>.

Verwijsbrief

Wat moet er in een verwijsbrief?

- Zwangerschap is ongewenst/ambivalent
- De eerste dag van de laatste menstruatie
- Gynaecologische en obstetrische voorgeschiedenis
- Herhaalde onbedoelde zwangerschap/zwangerschapsafbreking
- Afstemming van nacontrole in overleg met patiënt
- Indien geïndiceerd, soa-test gedaan?
- Was er sprake van seksueel misbruik of vond dit in het verleden plaats?
- Afspraken m.b.t. anticonceptieconsult na abortus. Plaatsing spiraal of hormoonstaafje gewenst?

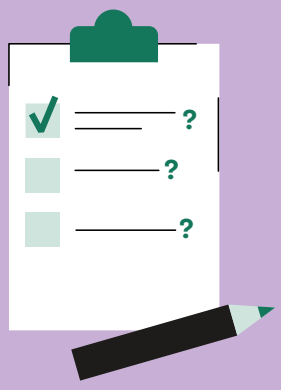

In Nederland krijgen 1 op de 5 vrouwen te maken met een onbedoelde zwangerschap, die in bijna 70% van de gevallen ongewenst is. Vluchtelingen en migranten vormen een risicogroep op het gebied van onbedoelde zwangerschappen.

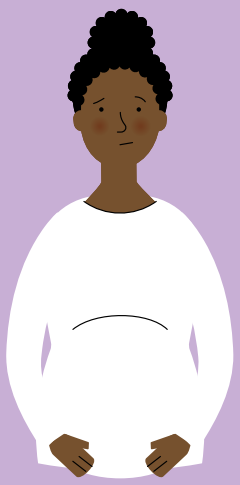

Hun kwetsbaarheid rondom hun vlucht- of migratiegeschiedenis en hun onbekendheid met het Nederlandse zorgsysteem onderstreept dat zij zijn aangewezen op adequate zorg bij een onbedoelde zwangerschap.

Deze leidraad is opgesteld voor zorgverleners AZC, omdat de begeleiding van vluchtelingen en migranten met een onbedoelde zwangerschap van groot belang is. Het keuzeproces en de periode erna kan complex, stressvol en zeer ingrijpend zijn. Zorgvuldige begeleiding is belangrijk. De zorgverlener heeft een belangrijke rol in preventie en nazorg. Hierbij moet rekening worden gehouden met culturele en religieuze gevoeligheden.

Meer lezen

- fiom.nl
- infopuntonbedoeldzwanger.nl
- zanzu.nl
- thuisarts.nl/onbedoeld-zwanger
- seksindepraktijk.nl
- richtlijnen.nhg.org/standaarden/anticonceptie
- richtlijnen.nhg.org/medisch-inhoudelijke-nhg-standpunten/medicamenteuze-overtijdbehandeling
- gzasielzoekers.nl
- rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/meldcode
- comensha.nl

Notities

Deze leidraad is gebaseerd op de leidraad 'Huisartsenzorg bij een onbedoelde zwangerschap'
versie: maart 2023